

**РЕПУБЛИКА СРПСКА
ОПШТИНА МОДРИЧА
НАЧЕЛНИК – ОПШТИНСКА УПРАВА
Одјељење за привреду и друштвене дјелатности**

**Извјештај о реализацији Локалног акционог плана
за унапређење положаја ромске популације
на подручју општине Модрича у 2022. години**

Модрича, фебруар 2023. године

УВОДНА РАЗМАТРАЊА

Локални акциони план за унапређење положаја ромске популације је документ који на плански и систематичан начин разматра положај и проблеме ромске популације на подручју општине са приједлогом мјера за побољшањем услова њиховог живота. Акциони план општине Модрича је израђен у сарадњи са Мисијом ОСЦЕ-а у Босни и Херцеговини.

Сам документ представља дефинисање конкретних корака и смјерница рјешавања потреба ромске популације кроз ангажовање капацитета свих релевантних актера у заједници. Усвојен Локални акциони план за Роме је и услов за аплицирање приједлога пројеката ка донаторима за добијање новчаних средстава у циљу смањења угрожености и побољшања положаја Рома.

Законски оквир за израду овог плана на нивоу Републике Српске је Устав Републике Српске и Закон о заштити припадника националних мањина („Службени гласник Републике Српске“ број 2/05) којим се уређују права и обавезе припадника националних мањина у Републици Српској и обавезе органа власти у Републици Српској да поштују и штите, чувају и развијају етнички, културни, језички и вјерски идентитет сваког припадника националне мањине у РС, који је држављанин БиХ и РС. Национална мањина у смислу овог закона је дио становништва – држављана БиХ и РС који не припадају ни једном од конститутивних народа, а сачињавају је грађани истог или сличног етничког поријекла, исте или сличне традиције, обичаја, вјеровања, језика, културе и духовности и блиске или сродне историјске прошлости и других карактеристика.

Роми су најбројнија национална мањина у БиХ, а налазе се међу најугроженијим мањинама у друштвеном, економском и политичком смислу. Роми су најбројнија национална мањина и на подручју општине Модрича. Радно способно становништво се углавном бави прикупљањем секундарних сировина, а врло мали број се бави предузетништвом.

Проблеми које је потребно превазићи, а који се односе на ромску популацију су: низак ниво образовања, неадекватни услови становања, социјална искљученост, недовољна интегрисаност у модерне токове живота и изузетно мали број запослених.

У циљу припреме овог извјештаја у обзир су узете расположиве информације о најважнијим активностима проведеним на подручју општине Модрича које се односе на Роме.

Извјештај се односи на 2022. годину, а приказани подаци су раздвојени по дефинисаним областима Акционог плана.

ОБРАЗОВАЊЕ

Подршка образовању Рома је од суштинског значаја у борби против сиромаштва, за интегрисање Рома у образовни систем, те је посебно важна изградња свијести о неопходности и важности образовања.

Основну школу „Свети Сава“ укупно похађа 823 ученика. Од тог броја 65 ученика су из ромских породица (8%) што је за 19 ученика више у односу на

претходну школску годину. У школску 2022/23 уписано је нових 15 ученика (8 дјечака и 7 дјевојчица) у први разред. Број ромске дјеце разврстан по разредима које похађају и полу је следећи:

Разред	М	Ж	Укупно ученика	Учешће у секцијама		
				М	Ж	Укупно
Први разред	8	7	15	0	0	0
Други разред	5	2	7	0	1	1
Трећи разред	3	6	9	0	1	1
Четврти разред	4	3	7	1	0	1
Пети разред	3	6	9	0	0	0
Шести разред	6	3	9	4	1	5
Седми разред	1	3	4	0	0	0
Осми разред	1	4	5	0	0	0
Девети разред	0	0	0	0	0	0
Укупно:	31	34	65	5	3	8

Школа редовно подстиче ромске ученике, као и све остале да се укључују у ваннаставне активности у циљу усвајања и примјене нових знања и вјештина. У ваннаставне активности школе укључено је укупно 8 ромских ученика (троје више у односу на претходну школску годину) и то:

- Ритмичка секција – једна ученица трећег разреда;
- Ликовна секција – један ученик четвртог разреда;
- Фудбал – четири ученика шестог разреда (3 дјечака и једна дјевојчица);
- Кошарка – један ученик шестог разреда; и
- Мали хор – школски хор (једна дјевојчица из другог разреда).

ОШ „Свети Сава“ у циљу побољшања успјеха ромских ученика и подстицања редовног похађања наставе обавља индивидуалне разговоре са родитељима / старатељима ромске дјеце. Родитељима се пружају информације о важности редовног похађања наставе, јер ученици пропуштају градиво па га отежано савладавају. У случају проблема у савладавању градива школа подстиче ученике на похађање допунске наставе.

Такође, редовно се врши упознавање родитеља са важношћу редовног уписа у први разред и начину прибављања потребне документације.

С обзиром да су Роми склони честим пресељењима, односно миграцијама економске природе, особље школе им редовно скреће пажњу на важност наставка школовања приликом досељевања у Модричу, као и на важност похађања наставе у мјестима у која су се преселили.

У СШЦ „Јован Цвијић“ уписана је једна ученица из ромске породице у трећи разред економске школе (смјер економски техничар). У циљу унапређења образовања ромских ученика за једину ученицу СШЦ „Јован Цвијић“ која је Ромкиња у школској 2021/22 години одобрене су двије стипендије по 150, 00 КМ, а у 2022/23 за наведену ученицу одобрена је стипендија за комплетну школску годину, такође у износу од 150,00 КМ мјесечно.

На подручју општине Модрича нема Рома који студирају.

У циљу већег укључивања ромске дјеце у систем образовања породицама са четворо и више дјеце, на почетку школске године, извршена је и подјела ваучера за куповину школског прибора. На основу податка да је већи број ученика који се школују ове школске године већи је и број породица које су оставиле право на кориштење ваучера за 5 породица у односно на прошлу школску годину. Број ромских породица са четворо и више дјеце које имају дјецу школског узраста и преузеле су ваучере је 15, а тридесетшесторо дјеце (за 13 више у односу на претходну годину) је добило ваучере вриједности од 30,00 КМ за куповину школског прибора (укупно 1.080,00 КМ).

ЗАПОШЉАВАЊЕ

На основу података Завода за запошљавање – Биро Модрича на крају 2022. године биле су 3 особе (двје особе мушког и једна особа женског пола) што је за двје особе мање у односу на крај 2021. године. У питању су НК радници, а до смањења броја особа је дошло јер се особе нису редовно пријављивале Заводу за запошљавање.

Биро Модрича редовно обавјештава припаднике ромске заједнице који су на њиховој евиденцији о актуелним јавним позивима Завода за запошљавање и samozapošljavanje, као и о тренутној понуди послова на тржишту рада који одговарају њиховим квалификацијама.

У 2022. години није било пријављених Рома на програме новог запошљавања и samozapošljavanja расписаних од стране Завода за запошљавање РС.

ПРОСТОРНО УРЕЂЕЊЕ, СТАНОВАЊЕ И ЗАШТИТА ОКОЛИНЕ

Министарство за људска права и избјеглице БиХ током 2022. године извршило је мапирање насеља на подручју општине Модрича у којима живе ромске породице и прикупљање релевантних података о стамбеним јединицама у којима они бораве. Циљ овог мапирање је евидентирање стања у сврху обезбјеђења донаторских средстава за легализацију објеката. Мапирање је извршено на основу података којим располаже Општина Модрича, те је утврђено да Роми на подручју општине Модрича живе у 4 насеља и то:

- Стражевац који је искључиво ромско насеље, обухвата само Козарачку улицу (укупно 39 стамбених јединица);

- Жељезничка станица је насеље гдје су Роми интегрисани у оквиру постојећег насеља и живе у улици Ђуре Ђаковића, Народних хероја, Ристе Микичића и Светосавској улици (укупно 11 стамбених јединица);

- Цахметовача је насеље гдје су Роми интегрисани у оквиру постојећег насеља и живе у Новосадској улици (укупно 18 стамбених јединица рачунајући и стамбене јединице у Ламелама које су у власништву Општине Модрича, а станови су додијељени ромским породицама на кориштење); и

- Поток махала је насеље гдје су Роми интегрисани у оквиру постојећег насеља и живе у улици Петра Кочића и Карађорђевој улици (укупно 4 стамбене јединице).

Да би добили комплетне податке о стамбеним јединицама Општина Модрича је тражила податке од Републичке управе за геодетске и имовинско-правне послове о власништву над објектима и намјеном тих објеката која се води у њиховој евиденцији. Од укупно седамдесетдвје стамбене јединице већ је наведено да је Општина Модрича власник стамбених јединица које се налазе у двје ламеле (укупно 10 стамбених јединица). У тим стамбеним јединицама бораве породице којима су станови додијељени на кориштење. Од преостала 62 индивидуална стамбена објекта 6 објеката је потпуно легализовано, 19 ромских породица има укњижене објекте али није ријешено власништво над тим објектима, 10 ромских породица има ријешено власништво над парцелама, али нису укњижени објекти, а за преосталих 27 стамбених објеката нису ријешени имовинско – правни односи и нема укњижених објеката у катастарској евиденцији. Легализација ових објеката изискује значајна финансијска средства.

УКЉУЧИВАЊЕ РОМА У ДРУШТВЕНИ ЖИВОТ

Међуетничка клима на подручју општине је одлична, уопште не постоји дискриминација на етничкој основи. Сви Роми имају апсолутна иста права као и припадници других етничких скупова. Општина Модрича укључује све више Рома у друштвене токове, нарочито у домену образовања и запошљавања, те кориштења услуга социјалне и здравствене заштите.

За мајке које су у 2021. години родиле треће и наредно дијете организован је званични пријем у склопу Видовданских активности. Пријем је организован 21.06.2022. године и том приликом је мајкама уручена новчана надокнада по новорођеном дјетету у износу од 300,00 КМ. Од укупно 37 мајки које су оствариле ово право 4 мајке су Ромкиње.

Општина Модрича је и током 2022. године наставила са реализацијом пројекта „Пријатељи породице“ који имплементира Удружење „За породицу“ из Бања Луке, а на основу којег су породице са троје и више дјеце добиле могућност преузимања Поносне картице са којом могу остварити попуст приликом куповине роба и услуга. Укупно 280 породица је добило картицу, од тог броја 27 ромских, а попуст за куповину на подручју општине Модрича обезбјеђује 28 пословних субјеката, као и субјекти из цијеле Републике Српске и Србије који су укључени у овај пројекат.

Поводом обиљежавања Свјетског дана Рома, Општина Модрича је у сарадњи са Мисијом ОСЦЕ-а организовала регионалну изложбу под називом „Роми на маргинама“ која је била постављена у Кино сали СКЦ-а у периоду од 08-15.04.2022. године. Изложбу је чинила поставка од 15 фотографија Рома са позитивним причама, с циљем јачања свијести о животу Рома у БиХ, које руше стереотипе о њима.

Са аспекта социјалне заштите припадницима ромске популације обезбијеђен је приступ информацијама и правима из свих области дјелатности које пружа Центар за социјални рад у складу са законским актима.

Право на додатак за помоћ и његу другог лица остварило је 5 корисника (за два више у односу на претходну годину). Током 2022. године два лица су смјештена у хранитељске породице, а троје малолетне ромске дјеце се и даље налази у Дому за дјецу и омладину без родитељског старања „Рада Враћешевих“ у Бања Луци.

Право на једнократну новчану помоћ оствариле су 24 ромске породице.

Процјену потреба и усмјеравање дјеце и омладине са сметњама у развоју прошло је једно дијете. Остварена су права на увјерења о брачним и породичним обавезама за једног подносиоца, о социјалном статусу ради доказа у другим поступцима за 7 подносилаца. Ради заштите права и интереса малолетне дјеце издата су два Мишљења о оправданости издавања путних исправа.

У погледу породичноправне заштите, одлука о повјери дјетета из ванбрачне заједнице било је у једном случају, док се у двије породице савјетодавно радило на уређењу породичних односа. За 3 породице обезбјеђена је подршка и рад са истим у случају насиља у породици. У 2022. години 4 малолетна лица су била смјештена у Сигурну кућу (6 лица мање у односу на претходну годину), гдје им је пружена психосоцијална подршка и подршка у остваривању права.

Са припадницима ромске популације, како пунољетним, тако и малолетним радило се и на сузбијању друштвено неприхватљивих облика понашања. У оквиру једног предмета радило се на сузбијању просјачења, достављене су социјалне анамнезе за једно лице које је ступило на издржавање казне затвора (за 4 лица мање у односу на претходну годину), а за 3 лица је достављено обавјештење о издржаној казни затвора (за 5 лица мање у односу на претходну годину). Превентивно се дјеловало у два случаја непохађања наставе од стране дјеце ромске националности (за троје дјеце мање у односу на претходну годину).

Поред наведених активности, Центар за социјални рад Модрича и даље има пуно повјерење становништва ромске националности. Ово се огледа у чињеници да се исти обраћају како за помоћ, тако и за савјет, без обзира да ли се радило о правима која требају да остваре или потешкоћа у свакодневном функционисању.

Поред помоћи које Центар за социјални рад пружа Ромима и Општина Модрича је у 2022. години исплаћивала једнократне новчане помоћи за припаднике ромске популације на основу појединачних захтјева. За 37 подносилаца захтјева (9 Рома и 28 Ромкиња) исплаћена је помоћ за основне животне трошкове у укупној вриједности 4.500,00 КМ, а за 15 подносилаца захтјева (4 Рома и 11 Ромкиња) помоћ за лијечење у укупној вриједности 2.050,00 КМ.

Право на здравствену заштиту Роми остварују у складу са одредбама Закона о здравственом осигурању на исти начин и под истим условима као и

други грађани Републике Српске. Тачне податке о здравственом стању и здравственој заштити Рома није могуће утврдити на основу званичне статистике, будући да се здравствени и други подаци везани за здравствени систем, не воде по националној припадности становништва.

ПРИОРИТЕТНИ ЦИЉЕВИ ЗА РЈЕШАВАЊЕ У 2023. години:

Образовање:

- Веће укључивање ромске дјеце у школске активности;
- Подстицање ромске популације за наставак школовања (средња школа, факултет);
- Едуковање родитеља дјеце ромске националности о потреби укључивања дјеце у образовни систем;
- Побољшање услова за безбједан долазак ромске дјеце у школу.

Запошљавање:

- Анимирање Рома за учешће у програмима запошљавања и самозапошљавања;
- Постизање одговарајућег степена образовања и стручности прилагођених потребама тржишта рада (доквалификација и преквалификација);
- Успостављање базе података о образовној структури, квалификованости и радној способности незапослених Рома;
- Обука за писање пословног плана и покретање сопственог бизниса.

Стамбено збрињавање:

- Изградња и санација стамбених објеката за Роме;
- Реконструкција путне инфраструктуре;
- Организовање акција чишћења терена од отпада;
- Легализација објеката у којима живе Роми.

Укључивање Рома у друштвени живот:

- Едукативне радионице;
- Подизање нивоа свијести о значају превентивне здравствене заштите кроз организовање превентивних здравствених прегледа;
- Организовање културних манифестација за Роме.

ОБРАЂИВАЧ:

**Одјељење за привреду и
друштвене дјелатности**

ПРЕДЛАГАЧ:

Начелник општине